Clementis .ij. quo tempe erat ſciſma in ec-
cleſia qñ Henric⁹ ĩpator ↄuocauit ⁊ ↄgre-
gauit ↄciliũ generale nõ vocatis papa nec
cardinalib⁹ q̃ erãt diſcordes. Et qđ ibi or-
dinatũ fuit valuit ⁊ ſuatũ fuit in eccl'a non
obſtãte abſentia pape ⁊ cardinaliũ. Jtez
notatũ eſt q̄ aliqui in ſede aplĩca ⁊ tenẽtes
pacẽ iuſte ſuis tpibus regnauerũt ſine ſciſ-
mate quoꝝ nomia ſunt hec Johes .x. Jo.
xvij. Silueſter .ij. Damaſus / ⁊ Victor .ij.
Jtem notandũ eſt q̄ Leo papa .iiij. dubi-
tãs ne ei⁹ electio eẽt bona renũciauit papa
tui. tñ Cardinales vidẽtes eius bonitatez
reelegerũt ipm. Et idem ↄtigit Honorio .ij.
natione bonoñ. Sciſmata ſupradicta
fideliter extracta ſunt a ſupradictis chroni-
cis que patent omnibus volentib⁹ eas au-
dire. Finit.

Incipit tractatus

eiuſdẽ Joh. Gerſon de vnitate eccl'iaſtica

A Vnitatis eccl'iaſtice tractatori-
bus / vn⁹ ex zelatorib⁹ eiuſdez
pacis viã felicit' inuenire. Et
ſi alligatũ corp⁹ vinculis oc-
cupationũ / teneat' ne pgat ad
ſacrũ Conciliũ Piſis deo auſpice celebrã-
dũ / nihilomin⁹ vbũ dei / ſic dic apl's nõ eſt
alligatũ. Propt'ea decreuit ſpũs pmptus /
⁊ pacis auidiſſim⁹. vbũ aliqđ dei litterulis
inſertũ q̃quauerſuz ſpargere / q̃ infirma ne-
q̃t ire caro. Non quidẽ ad determinanduz.
abſit hec temeritas. ſed ad examinandum.
⁊ dandũ ſapientib⁹ occaſionẽ: ⁊ offerendũ
in tabnaculo dei cũ hominib⁹ / id quod ex
talẽto q̃liſcꝫ ſcientie cõmiſſum eſt.

Vnitas q̃ppe eccl'iaſtica. ad vnum
certũ xpi vicariũ / ſtantib⁹ terminis
in q̃b⁹ eſt eccleſia Anno dñi. Mcc
ccc. viij. Januarij nõ eſt retardãda ppt' al-
legationes quaſdã ex iurib⁹ poſitiuis / ſum
ptas ↄtra celebrationẽ ↄcilij generalis: aut
viã ceſſionis. vt q̄ cõciliũ nõ põt celebrari
ſine auctoritate pape. Et ſpoliatus añ oĩa
debet reſtitui. Et recuſandi ſunt tanq̃ ini-
mici q̃ ſubtraxerũt ſe ab obediẽtia. Et alle
gari põt iuſtus metus. Et pape nemo dice
re põt. cur ita facis. pſertim ſi nõ ſit expſſe er
rans ↄtra articulos fidei / cũ a nemine vale
at iudicari / ⁊ nemini ſit ſubiect⁹: nec poſſit
effici ſciſmatic⁹. Et piculoſum eſt paſtori
deſerere gregẽ ſuũ cedendo. Rurſus q̄ qui
libet fecit debitũ ſuũ p eccl'iaſtica vnione:
nec eſt in culpa. Deniq̃ꝫ q̄ inquirendũ eſt
de iuſticia vere ptis: ſine cui⁹ cognitõne / ñ
pñt hi qui errauerũt penitere: ⁊ ſiqua ſunt
ſilia. Ponunt' igit' aduerſus iſta ↄſideratõ
nes. xij. generales / quoꝝ explicatio ſpẽalis
ſufficiet ſtudioſis iſta reuellere.

Cõſideratio prima

Vnitas eccl'ie generalis / ſic impedi-
ta eſt p diuiſiones filioꝝ ſuoꝝ / tan
q̃ꝫ mẽbroꝝ putreſcentiũ / ⁊ ↄtra de
um peccãtiũ / nã pctã nr̃a iuxta vbũ pphicũ
diuiſerũt int' nos ⁊ deũ. Sic p vnionẽ op-
poſitã / ſcꝫ p recõciliationẽ cuiſlibet ad deuz
corrigendo prauos mores. hũiliando ſe / ⁊
orando rurſus debet hec vnitas impetrari
Alioq̃n manẽte cã ſciſmatis / qualis de ſua
ceſſatione poterit ſpes hri: niſi tñ in pura
grã dñi nr̃i Jeſu xpi / q̃ immeritis / ⁊ ingra-
tis / ↄferre ſolet magna / nihilomin⁹ coadiu
tores ei⁹ eſſe nos optet. nũc pcipue / qñ pa-
cis inimic⁹ ſeuiet acri⁹ / q̃ꝫto redit⁹ pacis p-
pinq̃or appet / imittet qñ ſi poterit / validiſ-
ſimũ ad ↄtinuationẽ ſciſmatis impedimẽ-
tũ / diuiſiones ſcilicet int' eos / q̃ pſecuturi
ſunt vnionẽ / miniſterio ſuperbie / cupidita
tis / aut inuidie.

Conſideratiõ ſecũ-

da contra primam allegationem.

Vnitas eccl'ie eẽntialis ſp manet ad
xpm ſponſũ ſuũ. Nam caput eccl'ie B
xps in q̃ ſum⁹ oĩs vnũ ſm aplm.
Et ſi nõ h3 vicariũ. dũ. ſ. mortu⁹ eſt / corpa-
liter vel ciuiliter: vel q2 nõ eſt pbabiliter ex
pectandũ q̄ vnq̃ꝫ ſibi vel ſucceſſorib⁹ ſuis
obediẽtia pſtet' a xpianis: tũc eccl'ia taz diui
no / q̃ꝫ naturali iure / cui nullum obuiat ius
poſitiuũ rite itellectũ / pt ad pcurãdũ ſibi vi
cariũ vnũ ⁊ certũ / ſemet ↄgregare ad ↄciliũ
generale / repñtans eã. ⁊ h̃ ñ ſolũ auctẽ dño
rũ cardinaliũ / ſꝫ ẽt adiutorio ⁊ auxilio cui⁹
cũq̃ꝫ pncipis / vel alteri⁹ xpiani. Nõ eñi h3
corp⁹ eccl'ie miſticũ a xpo pfectiſſime ſtabili
tũ / min⁹ ius / ⁊ robur / ad pcuratõ3 ſue vnio
nis / q̃ꝫ corp⁹ aliđ ciuile / miſticũ / vel natura
le vez. Nec ꝫ .n. ẽ de imediato ac imutabili
iure diuio / vel naturali / q̄ eccl'ia ſe nõ poſſit
ↄgregare ⁊ vnire ⁊ ſine papa. aut ſine aliq̃
pticulari ſtatu vel collegio. vbi in caſu ca-
dere poteſt mors / vel error.

Cõſideratio tertia

Vcontra ſecundam allegationem.
Vnitas eccľie ad vnū certū vicariuȝ xp̄i/q̄ q̄dammō accidētalis atȝ mutabiľ ē/n̄ dȝ īpediri mime vel differri ꝓpť cōtētōȝ duoꝝ de papatu/aut fautoꝝ ſuoꝝ/ſi q̄rāt ſic manere ꝑ allegatōes iuriū poſitiuorū .ꝛ iuſtificatōes varias. ꝛ ꝯq̄ōnes ꝙ ſunt ſpoliati/ꝛ ꝙ dn̄t añ oīa reſtitui vel aliūde. Sȝ videť expediēs.ꝙ ea q̄ retro ſūt obliuiſcētes. Iſti de ꝯcilio.ī āteriora ſic apľs loq̄tur/ſe extēdāt.vt iuxta narratōȝ ab Aug cōmēoratā/pľ q̄rať quō libabiť eccľia ab hac ſciſmatꝭ fouea pfūdiſſima/q̄ꝫ q̄liť/ꝛ'a q̄b i eā eſt plapſa. ❡ Conſideratio.iiij.cōtra
Vtertam allegationem.
Vnitas eccľie ad vnū certū xp̄i vicariū ſic amāda ē/vt ꝑ ſua adeptione poſſint rōabiliť/pľima mala ſingulariū ꝑſonaꝝ dimitti/nč vel in poſteꝝ/ſine pena Et q̄dā ꝟa ſingularia iura pn̄t differri.ſic ꝙ fiat ceſſatio volūtaria de eis/vľ'ēt coacta ꝑ auctē ꝯſilij. Hoc nimiꝝ dictat nature lex vt ꝑs q̄libet ꝑ ſuo toto ſaluādo/ſe det ꝛ exponat. Et ſi q̄s ꝯtēdētiū iuſtificare ſe ſeu iniuſte ſecū agi ꝯtenderit/dicať ei tu'te tuaq̄ꝫ oīa debes eccľie/tu q̄ paſtorē te noīas/q̄ꝫtūcūq̄ꝫ ſis inocēs.debes ꝑ ea vel ſaluāda/vel vniēda/vel n̄ ꝑuiť ſcādalizāda/pat⁹ eē ponere vitā ꝓpriā/q̄ꝫto magꝭ q̄ꝫlibet dignitatē q̄rēdo q̄ ſūt ieſu xp̄i/ꝛ h̄ n̄ ſm̄ dictamē ꝓpriū vel carnale ſȝ publicū ꝛ icorruptū ſpūale/put ꝯciliū qō vtiq̄ꝫ ſapiēs eſt iudicabit. Neq̄ꝫ ꝑſus h̄ agēdo deꝑes gregem.ſed paſces vnies ꝛ manere diceberis.
Conſideratio Quinta
Vnitas eccľē ad vnū xp̄i vicariū/nō bȝ neceꝭ ꝙ nūc ꝑcureť ſuādo tmios lr̄ales/aut cerimoniales iuriuȝ poſitiuoꝝ/aut ꝑceſſuū ordinarioꝝ/ī euocatōib/accuſationib/dilationib/aut ſilib/ſȝ ſūmarie ꝛ de bōa groſſaq̄ꝫ eq̄tate/pt ꝑcedere ꝯciliū iſtō generale. In q̄ reſidebit ſufficiens auctoritas iudicialř vtēdi epikeya.i.interp̄tādi oīa iura poſitia/ꝛ ad finē celeriorē/ꝛ ſalubriorē bn̄de vnioīs/eadeȝ adaptādi aut ſi op⁹ fuerit relinq̄ndi. Qō ei ꝑ eccľiaſtica pace ꝛ ſalute īſtitutū ē ſi rite ꝛ n̄ tirānica|maligṅitate fuerit inſtitutū/n̄ dȝ ꝯ eaȝ militare/ne ptās data videať ꝯſtōnib huānis in deſtructiōȝ eccľie/n̄ ī ei⁹ edificatōȝ. Auctas ꝟo doctrialiť vtēdi epikeya. reſidet ꝑncipaliť apō ꝑitos ī theologia.q̄ ē architectoria reſpectu aliaꝝ. Et ꝯ̄ıter apō ꝑitos ī ſcīa iurꝭ canonici ꝛ ciuilis/put ex ꝑncipijs iuris diuini ꝛ naturalis bn̄t accipe fundamenta
❡ Conſideratio.vi.ꝯtra q̄rtā allegationē.
Vnitas eccľie ad vnū certū xp̄i vicarium/videť ꝑ ꝯciliū nūc celebrāduȝ/ſic ꝑcuranda ꝙ ꝑmo deť ſecuritas/tā ꝑ ꝑncipes/q̄ꝫ ꝑ alios q̄ſcūq̄ꝫ/ꝑ duob cōtendētib/ſi voluerit ꝯpere ꝑcedēdo ad implendū iuramēta ſua atq̄ꝫ vota. Et ſi noluerint ꝯſidere q̄rať ab eis ceſſio ꝑ ꝑcuratores ltimos. Et ſi vtrūq̄ꝫ ꝯtēpſerint ꝑcedať ꝯtēptis ambob ꝯtēdentib ad electiōȝ vni⁹/ꝑ cōem aſſenſū toti⁹ ꝯſilij roborātis ꝛ approbātꝭ illō qō due de collegia dn̄oꝝ cardinaliū/aut eoꝝ ꝑs maior ꝛ ſanior ꝯſtituerint/aut fecerint. Et ſi voluerint aliqui pertinaciter adherere alteri contendentiuȝ/nec in ſeq̄ ſn̄iam ꝯcilij/qō n̄ ē leuiť ꝑſumēdū/viderint ipi de ſalute ſua/qꝛ ꝯciliū iſtō/ꝛ ſeq̄ces ei⁹ ſe apud deū ꝛ homies a ſciſmatis imputatione liberauerint
❡ Cōſideratio.vij.ꝯtra tertiā allegationē
Vnitas eccľie ad vnū certū xp̄i vicarium/ſic ꝑuilegiata ꝛ ſcā ē.vt eā ſincero zelo q̄rētes/nullo mō debeāt reputari a ꝯtēdētib ſui aduerſarij.ſȝ amiciſſimi ī xp̄o/dū ceſſionē ipoꝝ volūtariā q̄rūt/vel eis nolētib cedere/petūt deiectionē/q̄tinus vt ſpūs eoꝝ ſaluus fiat/nec eccľia diutius ꝑturbeť. Agūt q̄ppe tam reȝ ipſoꝝ cōtendentiū/q̄ꝫ id qō q̄libet chriſtian⁹ agere debet. Immo iuſſionē dei bn̄t in tā deſpato/ꝛ inueterato mr̄is cōis morbo. Hec eſt radix inuiolāda ꝛ ſufficiēs pie neceſſitatis ꝛ neceſſarie pietatis/in q̄ chriſtianiſſimus rex francoꝝ/vere inocētiſſim⁹/nec q̄rens q̄ ſua ſunt.nec quēpiam odio habēs/fundauit hactenus omnē agibiliū varietatē laudabilē/circa pacis reductionē.ſicut littera ſua patens indicat.cui⁹ initiū eſt poſt ſalutatōnē. Pax eccľiaſtica ꝛc. Preclarā itaq̄ꝫ attulit excuſationē Cicero in philippicꝭ.dū inconſtās in amicicia ceſaris.ꝛ varius fuiſſe culpareť.cui⁹ eſt hec ſn̄ia/qꝛ ꝟba nō habeo Ceſarē ait nunq̄ꝫ dilexi.niſi ꝑ q̄ꝫto diligere viſus eſt rempublicā. Dū ergo mutauit amorē ad eandē rempubicā/factus tirān⁹. ꝯſeq̄nter aduerſuſ eū amiciciā cōmutaui
❡ Conſideratio.viij.ꝯtra tertiā allegatōȝ.
Vnitas eccľie ad vnū certū chriſti vicariū/nō debet impedire ꝓpter reſtitutionē obedientiaꝝ/ambobus contēdentib/tanq̄ꝫ ſpoliati ſint/ꝑus faciē

dam. Nam q̃ iniuſtus detētor vel p̃do ſpo
liat⁹ ſit reſtituend⁹/ē mag̃ ex inſtōne poſi/
tiua ꝛ iudiciaria/non pure naturali/vel di
uina. Propterea tenet ĩ ſolis caſib⁹ ex̃pſſis
nec in p̃iudiciũ iur̃ diui/ ꝛ naturalis/ ꝛ hōi
cōis eſt aliq̃ten⁹ obſuanda. Neq̃ .n. reſtitu
tio dꝫ fieri exēpli grã/ hereticis. neq̃ ſciſma
ticis manifeſtiſ. neq̃ furioſ/ ꝛ ebrijs/in ſui
p̃niciē neq̃ intruſ in papatũ. neq̃ petētib⁹
vxorē nō deſpōſabilē. aut affinez in gradu
ꝓhibito iure diuino. neq̃ petēti beneficium
qđ tenere non potuit. alio iam exn̄te lrĩmo
poſſeſſore/neq̃ poſtremo volēti reb⁹ deten
tis abuti in ꝯtumeliã creatoris. aut in eccłe
p̃niciē. aut in hōis ſibi ſuiiutē/aut ꝯtra ca/
ſtitatē alicui⁹ ꝛ vitã. ꝛ ſi q̃ ſũt ſimilia. Mul
tas aũt exceptiones hmōi ꝯtra ꝯtendenti/
um quēlibet intuenire videre facile eſt.

Conſideratō nona

Vnitas eccłie ad vnũ certum chriſti
vicariũ/videt̃ meli⁹ procuranda. ſi
neq̃ ante ꝯciliũ neq̃ in cōcilio. neq̃ poſt/
modũ q̃rant̃ fieri iuſtificationes/vel iniu/
ſtificationes eoꝝ q̃ hincinde facta ſunt. vt
de intruſione huius vel illi⁹ in papatũ. de
ꝓceſſibus p̃mo fulminatis in alterutrũ. de
violatione iuramētoꝝ/ ꝛ votoꝝ/de ſubtra
ctione/aut neutralitate/vel libtatis eccłiaꝝ
p̃ticulariũ reductione. De imputatiōe ſciſ/
matũ/vel hereſiũ. de adheſione reprobāda
vel laudanda alterius p̃tis obediētie. De
ſentētijs excōicationũ/aut aliaꝝ penarum
Ceſſent q̃ppe talia ꝛ iuxta rōes ꝓ via ceſ
ſiōis/ ꝛ practicã e⁹ alias plres oñſã/ꝓcedat̃
auferēdo ꝓceſſus factos. ꝛ iuſtificando vel
ratificādo aut ēt tolerando p̃terita/ꝓut rex
q̃litas patiet̃/aut p̃lima ad ſtatũ q̃ p̃us erāt
añ ſciſma pn̄s/abſq̃ alia diſcuſſione repo/
nēdo/ꝓuidēdo rurſus ambob⁹ ꝯtendētib⁹
de ſufficiēti ſecuritate/ ꝛ ſtatu p⁹ ceſſionez.
ſi eã ꝑ ſe. vel ꝓcuratores lrĩmos vltro facer̃
ēt ſero voluerint. q̃ ceſſio eis ꝑ ꝯciliũ ꝓ pur
gatione oĩm p̃us impoſitoꝝ tāq̃ ſufficiēs
reputet̃ valitura. ¶ Cōſideratio decima
contra ſeptimã ꝛ q̃ntã allegationē

Vnitas eccłie ad vnũ certũ xp̄i vicari
um. tāto zelo q̃renda ē. vt vic poſſit
ſobria eſſe. ꝛ nō temeraria reputatio alicu/
ius xp̄iani/q̃ ſufficient̃ ad h̃ obitũ ꝑegerit
q̃ſto min⁹ h̃ q̃ſpiã audere dꝫ aſſerere iuramē
to/p̃ſtim vbi hoĩm maxia multitudo repu
tat ꝯtrariũ/h̃. n. q̃d aliud ē. q̃ꝫ ꝑtinacit̃ ꝛ in
corrigibilit̃ talē in erratis ꝑſiſtere. Rur/
ſus occurrere pn̄t caſus multi in q̃b⁹ ꝓ ad/
eptione pac̃ publice/aut iuſte defenſionis
/ſic vim vi repellēdo. Liceret a rite electo
in papã ſubtrahere obediētiã. Liceret in
neutralitate manere. Liceret ipſum corpo
raliter incarcerare. Liceret ei adminiſtratō
nē oēm publicã intdicere. Liceret ꝑ appel
lationē aut ſil̃e remediũ ſibi reſiſtere. Fie/
retq̃ ſic ei obediētia v̓a/poti⁹ q̃ꝫ ꝯtradictō
vel reſiſtētia. Liceret p̃miſſas ſn̄ias ſuas q̃
leſcũq̃ nō timere. nec timēdas aſſerere. ſed
lacerare eas/ ꝛ in caput ſuũ retorq̃re. Lice/
ret p̃terea accuſare eũ de ſciſmate/vel hereſi
Tam doctrinalit̃ in locis publicis/ꝑ theo
logos ꝛ ſapiētes. q̃ꝫ ſecrete in correctiōe fra
terna. cui ſubijcit̃ tāq̃ pctōr in foro pn̄ie. et
iuridice corã tota eccłia/cui ſil̃r ſubiect⁹ eſt.
tāq̃ deuiabilis i deuiabili. Liceret ꝯciliũ
generale. eo ĩuito celebrare. Liceret tandē
ip̄m ad ceſſionē cōpellere/vel renitētē deij
cere ab oĩ honore ꝛ gradu. imo ꝛ vita ꝓuare
Hec oĩa deniq̃ talit̃ licere pn̄t/ſub tali
iure diuino ꝛ naturali. q̃ aduerſus hāc v̓itate
nulla lex vel ꝯſtō puri hōis cuiuſcũq̃ ſine
noua auctoriſatione dei/fieri dꝫ. q̃n erroriſ
intolrerabilis dānanda ſit. An v̓o p̃dicti
caſus in ſciſmate pn̄ti ꝯcurrerũt/diſcutien
do neq̃q̃ aſſumim⁹/cũ diſtinctōnes p̃ticu
lariũ caſuũ omitti debere magiſ eſtimem⁹
¶ Cōſideratio. xi. ꝯtra octauã allegationē

Vnitas eccłie ad vnũ certũ xp̄i vica/
riũ. nō req̃rit vt errātes p̄ſtim i du
bio ꝓbabili circa obediaꝫ v̓i pape
peniterēt poſſint. nec eē in ſtatu ſalut̃. ni/
ſi ex̃pſſe ꝛ abſolute ꝯfiteant̃ erratũ ſuũ cum
ſepe in talib⁹ pn̄ia vel abſolutio ꝯditiona/
ta ſufficiat. Sꝫ nec optet oēs inculpare de
ſciſmate. q̃ in tanta iuris papalis dubieta/
te ꝯſurgēte/ex factis dubijs/ ꝛ varijs. certaꝫ
v̓o pape ñ p̄ſtiterunt obediam. Sic nēpe
verus papa potuit in ſciſmatis culpã labi
ſi ꝑtinax fuerit in recuſando ea q̃ pacē vni/
uerſalē hēbant reducere/vt ꝯciliũ genera/
le/vel ꝓmptitudinē animi ad viaꝫ ceſſiōis
iurate/ ꝛ voti cōplemētũ. Sic excuſari pote
rũt m̃lti aduerſātes ei/ſi fuerit h̃ zelo vniōiſ
hñde/ſi fuerit ex dubio ꝓbabilis ĩgrantie/
dũ tñ ꝑatos ſꝑ audire eccłiaꝫ exhibuerit ſe/
metipos ꝛ obedire ꝯgnite veritati
¶ Conſideratio Duodecima.

Vnitas eccłie ad vnũ certũ chriſti vi

carium ſicut inchoanda impetrandaq̃ȝ eſt
eſt ꝑ orõnes deuotas/ ⁊ moꝝ correctionez
ſic in ei⁹ reformatione a ſũmo vſq̃ȝ deorſuz
ꝑ oẽm ſuorum membrorum principaliuz
vel non principalium iuncturam / debet
cum facta fuerit ſtudiũ vehementiſſimũ et
ↄtinuũ adhiberi/ne iuſto dei iudicio dete/
rius q̃d ↄtingat ſi p⁹ ↄceſſam di miaȝ vnio
nis ſalutarẽ recidiuatio peior fiat Qualia
vo in eccíaſtica policia veniãt reformãda.
poterũt docere tã libri expientie. q̃ȝ multi/
plices cartule/iã ſup h̃ edite: ⁊ relatiões ec/
cleſiaſticoꝝ in ↄcilio fidedigne Deniq̃ȝ
ſi cõtigerit forſitã generale ↄciliũ retardari
ꝓpt̃ pncipiũ vel alioꝝ in diuerſ patrijs di/
uiſiones/vel aliũde/ſic q̃ multi notabiles
vel neq̃ant: vel noluerit cõparere/nec mit/
tere/ſed differre/ ⁊ dñi cardiales vtrobiq̃ȝ ſẽ
tiãt ꝓbabili ↄiectura. q̃ tales mlti ⁊ magni
de vtraq̃ȝ pte ñ obedirẽt ſue electiõi/videre
tur expediẽs in h̃ caſu/q̃ ipi cardinales cõ
parẽtes in ↄcilio inuenirẽt ſaltẽ modũ tol
lẽdi ꝑpetuitatẽ in h̃ ſciſmate/ꝓuidendo q̃
p⁹ deceſſum amboꝝ ↄtẽdentiũ/ ⁊ ſi nõ citi⁹
pax h̃ret̃ur. q2 melius eẽt ſero/q̃ȝ nũq̃ȝ. et h̃
iuxta modũ q̃ in alio ↄcilio frãcie fuit con/
cluſus/vt ꝑ ſuos ambaſiatores q̃rerẽt ⁊ pſe
q̃rerẽt apõ ambos ↄtendẽtes/ ⁊ ſua collegia
de nõ eligendo. ſ. quẽpiam in caſu mortis
hui⁹ ⁊ illi⁹/cũ ceterꝫ clauſul' ad h̃ oportunis

Sequuntur quatu

or conſideratiões ad fulcimentũ ⁊ declara
tionem p̃miſſoꝝ. Conſideratio. i.

Nitas eccíe ligat̃ q̃druplici lege/di
uina. ſ. vel euangelica/naturali/ca
nonica/ ⁊ ciuili. Quaꝝ duas extre
mas regulare neceſſe eſt ꝑ pma/ſm epikey
am. i. bonã eq̃tatẽ. Hoc itaq̃ȝ ex traditioni
bus earundẽ legũ vltimaꝝ ↄuincit̃/ quarũ
annotationes aliq̃s ꝓ min⁹ eruditis ⁊ lr̃a/
tis placet adducere. Prima annotatio
¶ Non debet rep̃henſibile iudicari. ſi ſm
varietatẽ tẽpoꝝ ſtatuta q̃nq̃ȝ variant̃ hũa/
na. p̃ſertim cũ vrgens neceſſitas vel euidẽs
vtilitas id expoſcit: qm̃ ipſe deus ex his q̃
in veteri teſtamento ſtatuerat nõnulla mu/
tauit in nouo. Hec Innocẽtius tertius in
cõcilio generali ⁊ habet̃ in decretali. Non
debet de cõſanguinitate ⁊ affinitate in anti
quis. Secunda annotatio.
¶ Quoniã nulla iuris ſanctio q̃ȝtumcũq̃ȝ
ꝑpenſo digeſta cõſilio ad hũane nature va
rietatem/ ⁊ machinationes ei⁹ inopinabi/
les ſufficit/nec ad deciſionẽ lucidã ſue no/
doſe ambiguitatis attingit. eo p̃ſtim q̃ ni/
hil adeo certũ clarumq̃ȝ ſtatuit̃/ q̃n ex cauſ
emergentib⁹/q̃bus iura iã p̃dicta mederi ñ
pñt/in dubiũ reuocet̃ ⁊c. Hec Joh. xxij. in
ꝓhemio clemẽtꝫ. Tertia annotatio.
¶ Nõ pñt oẽs caſus ſeu iuris articuli legi
bus cõprehẽdi: ſed cũ aliq̃ caſu ſnĩa legum
manifeſta eſt. is q̃ iuriſdictioni p̃eſt ad ſilia
ꝓcedere/atq̃ȝ ius ita dicere debet. Hec hñt̃
in. l. non poſſunt. ff. de legibus.

Quarta annotatio.

¶ Certũ eſt q̃ is cõmittit in legem. q̃ legis
verba cõplectens/cõtra legis nitit̃ volũta/
tem. h̃ hẽtur in regula iuris. Certũ in. vi.
Cõtra facit qui id facit/qđ lex ꝓhibet. In
fraudẽ legis facit. q̃ ſaluis verb̃ legis ſnĩaȝ
eius circũuenit. Hec hñtur in. l. cõtra legẽ
ff. de legib⁹. Quinta annotatio.
¶ Nulla iuris rõ/aut eq̃tatis benignitaſ
patit̃/vt q̃ ſalubriter ꝓ vtilitate hoĩm intro
ducunt̃/ea nos interp̃tatione duriore con/
tra ipſorũ cõmoda perducamus ad ſeueri/
tatem. Hec habẽtur in. l. Nulla. ff. de legi/
bus. Cum quo concordat regula iuris ca/
nonici in vi. Quod ob gratiã alicui⁹ conce
ditur non eſt in eius diſpendiũ retorquen/
dum. Item ipe leges cupiũt vt iure regan
tur. Item ait ſcipio naſica. Conſul dũ iu/
ris ordinem ſeq̃tur/id agit vt cum legibus
ſuis romanũ corruat impiũ. Ideo iuris or
do eſt in caſu vt ſcilicet iuris ordo non ſer/
uetur. Secunda Conſideratio

Nitas eccíe ad vnũ certũ chriſti vi
cariũ/neq̃t mõ ꝓcurari cõmode/ſi/
ne recurſu ad epikeyã/ſeu bonã eq̃
tatẽ: q̃ interp̃tatur litterã iuriũ poſitiuorũ/
ſm intentionem legiſlatoꝝ: radicatã in le/
gibus eternis/ac imutabilibus diuine legꝫ
per quam legum cõditores iuſta decernũt
atq̃ȝ ſm dictamen legis naturalis. Dicau
tem ꝓceſſus antonomatice/ ⁊ ſumme iudi/
cãdus erit iuridicus/ſi innitet̃ legib⁹/ ⁊ iuri
bus/ ⁊ canonibus/ꝓprio ⁊ vero nomine ſic
vocãdis. Veritas conſiderationis legi
tur clariſſime in libro expientie/ꝑ pruden/
tes/ ⁊ circũſpectos/ nec ꝑteruos. nec male
affectatos. dũ conſiderãt materiã preſentis
ſciſmatis/cum circũſtantijs omibus/ q̃les
nunq̃ȝ viſe ſunt cõcurriſſe/in aliq̃ caſu lege
poſitiua memorato. Quid igit̃ mirandũ/
ſi nõ h̃eatur in eiſdem traditionib⁹ poſiti/

uis/modus ad remediandũ expſſus / quē/
admodũ multi vigebant morbi ꝑus ꝙ̃ le/
ges nũc ↄdite late eſſent/q̇bus nõ erat expſ
ſe puiſum/ ⁊ cũ leges hmõi facte ſunt/ↄſtat
ꝙ nõ poterũt infinitati caſuũ poſſibiliũ/ ꝓ
uidere. Sunt autē ipſius iuris diuini ⁊
naturalis regule tales immobiles ⁊ eterne
vt exempli gratia.

Principia iuris diuini ⁊ naturalis

Obedire oportet magis deo ꝙ̃ hoi/
bus Dedit de⁹ ptātem hoibus in e/
dificatõe; nõ in deſtructionē ecc̃ie
Nihil poſſum⁹ ↄtra veritatē. Plenitudo
legis atq̄ finis eius eſt dilectõ. Dilectõ eſt
cauſa vnionis atq̄ pacis. Dilectõ nõ que/
rit que ſua ſunt. Finis omĩs poteſtatis et
hierarchie eccĩaſtice eſt dilectõ pax ⁊ vnio.
Finis iponit neceſſitatē his q̄ ad finē ſunt
id ē ſm exigentiā finis cetera dñt moderari
Neceſſitas nõ habet legē. Felix neceſſitas
que ad meliora ↄpellit. Bon⁹ paſtor ponit
aiam ſuā ꝓ ouib; ſuis vniendis ⁊ ſaluādis.
Inimici hoĩs domeſtici ei⁹. i. carnales ſen
ſus. Spũalis hõ omĩa dĳudicat. Medi/
um virtutis accipiēdũ eſt vt ſapiēs iudica/
bit. Uim vi licet repellere. Fas eſt vnicui/
ꝗ̃ ſe tueri. ⁊ rem ſuā defendere ↄtra vim in/
iuſtā. Qui ſuo iure vtit̃ nemini facit iniu/
am. Deteriora ſunt aĩarum ꝙ̃ corꝑalium
vel rerum exteriorum detrimenta. Depoſi
tum non eſt reddendũ in depoſitarĳ/vl' rei
publice detrimentũ. Salubri⁹ panis aut
veſtis aut gladiuſ ab abuſiuis ſubtrahitur
ꝙ̃ donetur. Unicuiq̄ mandauit deus de
ꝓximo ſuo. diliges inquit proximũ tuũ ſi/
cut teipm. Quod pro caritate inſtitutũ eſt.
cõtra caritatē militare nõ debet Si pes tu
us aut manus ⁊ ita de capite ſcandaliſat te
proĳce abs te. Qui ecc̃iam nõ audierit ſit
ſicut ethnicus ⁊ publicanus. Toleranda
ſunt zizania. ne ſimul eradicetur ⁊ triticum
Cõmunis error facit ius. Non piurabis.
Reddes altiſſimo vota tua Omne iuramē
tũ ⁊ votũ quod ſine detrimento ſalutis põt
cuſtodiri/ſeruandũ eſt. Cuius eſt condere
vel doctrinal'r vel iudicialiter/eius eſt ſimi
liter interꝑtari. Intelligētia dictoꝝ ex cau/
ſis aſſumēda eſt. dicēdi/⁊ ſimilia multa.

Tertia Conſideratio.

Unitas ecc̃ie ad vnũ certũ xpi vica/
riũ/dũ ꝓcurat̃ ꝑ epikeyā/ſeu bonā
equitatē/nõ exigit in ſic epikentib; / ſeu le/
gum poſitiuaꝝ interꝑtib;/ꝙ hēant euiden
tiam mathematicā/ſeu demõſtratiuā/ſ; ſa/
tis eſt ſi certitudinē moralē ſeu ciuilē ⁊ poli
ticā attulerint. Conſiderat q̇ppe bon⁹
epickes circũſtātias oẽs ꝑticulares.q̇les n̄
potuit legiſlator ꝓuidere/nec exꝓmere.qui
bus attētis aſpicit finē q̇ ſeq̄ret̃ rigorē lra/
lis expſſionis obſuaret/q̇ du; videt ex hac
obſeruatione/leſurā fore ex legib; diuinis
vel eternis/contra intentionē debitā legiſ/
latoꝝ/dictat vel doctrinalit̃ vel auctoritati
ue/ꝙ lex ſcripta ſic vel ſic/applicāda eſt ſeu
deſerenda/ſm imaginationē phĩ de regu/
la leſbia/q̄ erat plumbea ⁊ non ferrea. i. fle/
xibilis non imutabilis. Conſtat autem
ꝙ de circũſtantĳs moralib; non põt habe/
ri certitudo niſi moralis. ſm phĩ ſniam in
ethicis Exēpli grã. Tyrannus ꝑſequetur
rēpublicā cautelis doloſ/ſic lupus rapax.
nihilomin⁹ ipē teget ſe veſtimentis ouiu;.
q̄ ſunt tā ṽba ꝙ̃ facta apparenter ſcīſſima/
in q̇bus eſt freq̄nter eq̇uocatio/vel ipocriſ
Ago inquiet iſta ꝓ republica/ago ꝓ ſalute
ppl'i/ꝓ q̇b; ꝑatus ſũ etiā mori.nec dicētib;
opoſitum quõlibet fides detur. Ita mētiet̃
tirānus/⁊ multos ex ſimplicibus ſeducet.
Prudentes vero ⁊ iudices quorũ eſt epi/
keya vti. legent in opibus ſuis oppoſitum
ſm atte; xpi. Ex opibus eoꝝ cognoſcetis
eos. Uult dicere ↄſideratio/ꝙ prudēti/
bus ipſis credeudũ eſt/etiāſi neſciuerint ra
tiones euidentes/⁊ incalũniabiles addu/
cere/alioquin periret confeſtim omnis po/
licia. Denīq; apte ſunt hoc loco paraboli/
ce narrationes de lupo ⁊ oue.quam lupus
diuerſis fraudibus nunc oſtendendo ſimi
litudinem ⁊ amiciciam.nunc falſam impo
nendo calũniam/querebat fallere vt vora/
ret. Propter quod monuit chriſtus. At
tendite a falſis prophetis.

Quarta Conſideratio.

Unitas eccleſie ad vnum certu; chri
ſti vicarium/ nunc per concilium
Pyſanum domino concedēte pro
curanda/debet ſolidius inniti ſententĳs/⁊
deliberationibus huiuſmodi concilĳ/ ⁊ ſa
pientum in eo venturorũ/etiamſi nõ offe/
rāt rõnes euidentes/ꝙ̃ allegatiõib;/vel aſ/
ſertionib;/vel excuſatõnib;/aut iuſtificatõ
nib;/vel ↄtendentiũ de papatu vel fautoꝝ
ſuorum. Deducit̃ faciliter conſideratio
ex hoc ꝙ medium virtutis accipiendum
eſt vt ſapiens iudicabit. et vt ſpiritualis
qui omnia dĳudicat dicet/non vt carnalis